

Forskjellige Forhold vedrørende Kvægerporten til England.

Diskussion, indledet i det kgl. Landhusholdningselskab d. 29. Marts 1876
af Docent J. S. Green.

Den Sag, jeg har paataget mig at bringe frem her i aften, tog sin Begyndelse, som vi Alle vide, paa en Tid, da en livlig opblussende Foretagelsesaaend søgte at dulme Indtrykket af, hvad der dengang var overgaaet os. Det er en Kjendsgjerning, at det var dette Selskab, som i Aaret 1865 ved det driftige Firma C. R. Hansen praktisk førte Exporten ind i Livet. Det er tilstrækkelig bekjendt, hvorledes der fra Selskabets Side vaagedes over den i dens Barndomsaar, ligesom det ogsaa maa erkjendes, at Selskabet paa dens senere Udvikling tydelig har viist, det har fulgt den Fjed for Fjed og, hvor Anledning gaves, søgt at støtte den i enhver Retning. — Som ethvert sundt Foretagende tegnede Exporten allerede i dens første Tid meget lovende, og de senere Aar have, naar et enkelt undtages, viist en stedsse tiltagende Stigen. Bevise dette med Tal er vel egentlig overflødig, da netop her for ganske nylig har været fremdraget en Sag, under hvilken en Statistik over Danmarks Udførsel blev givet, og under hvilken det netop fremhævedes, at Kreaturudførselen var tiltagen betydeligt, ja i afvigte Aar havde naaet det højst affendte Antal. Jeg har derfor kun udaf

statistisk Bureaus Meddelelser taget en Overfigt over Danmarks Indførsel og Udførsel og har af denne atter sondret mellem det til Hertugdømmerne og det til England affendte. Om end det sidste ikke i Antal naaer det første, udbiiser det dog saa store Tal, at det endog maa siges at være betydeligt, omtrent $\frac{1}{3}$.

Men, uagtet Kvægudførslen saaledes ved dens stadige Til- tagen kunde antages at have havt en rolig Udvikling, saa er det dog uomstødeligt, at ogsaa den i Aarenes Løb har truffet paa flere Skar, som for en Tid have bragt Uro og Forstyrrelse tilstede, ja endog af og til truet med ødelæggende Foranstaltningers Gjennemførelse. Netop herfor hverken have vi flaaet eller kunne vi flaa os til Ro i noget Haab om, at Alt nok gaar sin vante Gang, men maa nødvendigvis af nyeste Evne anstrenge os for at sikre os Udgangen til det engelske Marked; thi vante, som vi nu ere, til at opnaa engelske Priser ogsaa paa denne Artikel, er altfor meget herhjemme baseret paa saadanne. Landmanden kjøber efter dem, han indretter sin Drift tildels efter dem, og saaledes vilde utvivlsomt en Forandring heri for Mange være et dræbende Slag. Ganste vist vide vi, at Englands Rjødforbrug langt overgaar hvad det producerer, og at det saaledes nødvendigvis maa have Tilførsel; men vi have ogsaa Erfaring for, at vi selv producere betydeligt mere end vort daglige Forbrug, og maa saaledes sikre os Steder, hvor vi med Lethed kunne finde Affætning. Der har vel aldrig været og vil sandsynligvis heller aldrig komme den Tid, hvor Engländerne ganste skulle nægte os at føre vort Kvæg over Nord- søen, men de kunne atter paalægge os de samme Baand, som Tilfældet er med adskillige Lande i Europa, og allerede dette vilde ramme os føleligt; thi indlysende er det, at vi i pekuniær Henseende nyde en stor Begunstigelse ved at forsøge først at opnaa Salg i den nærmeste Havn, og, naar de her gjorde Tilbud ikke synes os antagelige, da at have Ret til at føre vore Dyr til en anden Markedsplads; Fordelen herved, fremfor at have den Evang paa os at skulle have vore Dyr slagtede senest 10 Dage efter Landsætningen i samme Havn, er saa

indlysende, at det er rimeligt, vi gjøre os den Umage, vi formaa, for vedblivende at sikre os den.

Men selvfølgelig maa et Land, der som England indfører saa betydelige Mængder af Kvæg, ogsaa udfolde en høj Grad af Forsigtighed, thi gjør det ikke dette, ja da ville utvivlsomt Epidemier hærge Landet, det vil være en ligefrem Umulighed at kunne undgaa dem; og Exempler herpaa mangle jo ikke; England har i denne Retning betalt meget dyre Lærepenge, navnlig foraarfagede af Kvægpesten. Forskjellige Strømninger i Nationen søge at paavirke Regjeringen i Retninger, der ere i deres Partiers Interesse. Et stort og dertil indflydelsesrigt Parti arbejder stærkt paa at lægge alle mulige Hindringer ivejen for Indførslen, og dets Arbejden bliver kort Tid efter stækket derved, at Deputationer fremsætte Anmodninger om endnu større Frihed i samme. Sandsynligst er det vel, at Ingen af disse opnaa deres Hensigt, thi medens den engelske Regjering paa den ene Side absolut maa søge at skaffe den nødvendige Tilførsel, maa den ligesaa afgjort paa den anden Side ogsaa nødvendigvis vaage over, at dette skeer saaledes, at Landet derved ikke udsættes for at hærges af Smitsoter, som ved de store pekuniære Tab, saadanne kunne fremkalde, kunne blive til en sand Svøbe for Landet.

England maa derfor indskrænke den friere Indførsel til kun at omfatte saadanne Lande, fra hvilke Faren maa siges at være forsvindende, og disse Lande maa til Gjengjæld opbyde deres Yderste for at yde England en Garanti for, at de ikke ville misbruge den tilstaaede Begunstigelse.

Danmarks Beliggenhed er nu til Held for os saaledes, at vi, naar vi ved Foranstaltninger udadtil sikre os imod selv at importere Smitsoter, maa siges at kunne være istand til at tilvejebringe saa betryggende Garanti, som der maatte opstilles. — Vel kjende ogsaa vi smitsomme Sygdomme indenfor vore Grænser, ja blandt disse en enkelt, som i England, trods dens ganske almindelige Forekomst der, er, eller rettere var, lige saa almindelig frygtet. Jeg sigter her naturligtvis til

Mund- og Klovefygen. Medens denne Sygdom hos os indtil for kortere Tid siden af og til kun forekom epidemisk, har den i England alt i mange Aar havt en ganske almindelig Udbredelse. Skylden herfor tilskreves Importen, men om end denne ikke ganske kan siges fri, saa have Englænderne det dog i deres Magt at reducere Faren for denne saavel som for andre Sygdommes Indførsel ad Søvejen, til en saare liden. De have deres Sanatorier, i hvilke Dyrene skulle henstaa en vis Tid til Observation, forinden de frigives; de kunne forlænge Fristen for Opholdet her og gjøre ogsaa dette ved den ringeste Mistanke, og Stadfæster saa denne sig, ja saa er der slet ikke Tale om Frigivelse. Dommen er forud fældet, og med dennes Gætkveren er der selvfølgelig paabudt Foranstaltninger til Smittens Tilintetgjørelse. Blive disse Foranstaltninger nu gennemførte i deres fulde Strengthed, saa maa man være berettiget til at antage, at Smitten ad denne Vej ikke kan, i ethvert Fald ikke burde kunne, finde nogen saadan Udbredelse, som Mund- og Klovefygen faktisk har havt i England. Jeg tør med Bestemthed udtale, at Importen her har faaet Skyld for mere, end der egentlig tilkommer den, og dette indrømme ogsaa de Englændere, der se paa den med et uheldigt Blik. De indrømme selv, at Irland er et sandt Arnested for Sygdommen, og at den fra Irland slæbes med de betydelige Masser af Kvæg, der derafra føres til de engelske og skotske Markeder. Her maa utvivlsomt den primære Grund til Sygdommen søges, og se vi saa efter, hvad Aarsagen til den ganske almindelige Udbredelse, denne Sygdom har faaet i England, kan være, da finde vi, hvad der endnu fandtes sidste Sommer, da jeg undersøgte Forholdene, særlige uheldige Bestemmelser, som ligesom begunstigede Sygdommens Udbredelse. Saaledes bleve af samlede Flokke kun de Dyr, der paa Markedet viste sig angrebne af Sygdommen, bortvist fra Markedspladsen, Sælgeren blev klækkelig mulktet — men de øvrige Dyr i Flokken, som selvfølgelig vare inficerede, havde han Lov til at sælge, og disse bragte da selvfølgelig Sygen hen til de Steder, hvor Salget førte dem hen. Det er al-

deles utvivlsomt, at Sygdommen paa denne Maade naaede den, jeg kan gjerne sige kolossale Udbredelse, og Bevistet herfor have Englænderne senere givet os ved at forbyde Salget af saadanne Flokke, i hvilke Sygdommen viste sig, thi efter denne Foranstaltnings Gjennemførelse er Sygdommen kjendelig aftagen, ja endog saameget, at Englænderne i den allersidste Tid nu selv synes at have faaet et ganske andet Blik paa denne Sygdom.

— Der blev i England viist mig enkelte Stykker dansk Kvæg, om hvilke det paastodes, at Sygdommen, som jeg fandt fuldt udviklet, var bragt med fra Hjemmet, men det var Dyr, der forgjæves vare søgte solgte den første Markedsdag efter Ankomsten og saaledes havde haft et Ophold af omtrent 10 Dage i England. Naar man nu veed, at Inkubationstiden for denne Sygdom er fra 3—7 Dage, og i dette Tilfælde yderligere, at der herhjemme i Juli Maaned ikke var noget Tilfælde af denne Sygdom, er det indlysende, at Sygdommen maa være fremkaldt under Opholdet i England. Men, om end min og vistnok de fleste af mine Kollegaers Mening om denne Sygdom er den, at det er den mest taknemlige, man kan faa i Behandling, naar det da ikke netop skeer under særlige, ganske uheldige Forhold, saa synes vore engelske Kollegaer at hylde en anden Anskuelse, og forsaavidt som det maa indrømmes, at Sygdommen, selv i dens mildeste Form, giver Anledning til kortvarigere formindsket daglig Indtægt, er det indlysende, at den, optrædende som Epidemi, kan paaføre Landet store Tab. Da den nu netop har gjort dette i Storbritannien, saa har der utvivlsomt været sigtet mere til denne Side af dens Følger end til Sygdommens Forsløb, hvergang dens ødelæggende Virkninger ere blevne omtalte, og, rentud sagt, har jeg stærkt betvivlet, hvorvidt værdifulde Tillægsdyr virkelig ere bukkede under for Sygdommen, hvad der har været paastaet; thi om end dette ogsaa kan blive Tilfældet, saa skeer det dog saa sjældent og næsten kun under saadanne Forhold, under hvilke jeg ikke tænker mig, man byder Tillægsdyr at leve.

Hvad enten den respektive Opfattelse af denne Sygdom imidlertid er den ene eller den anden, saa er det et meget billigt Forlangende, England stiller til os, naar det fordrer, at vi aflevere vore Dyr fri for smitsom Sygdom. Ligesaa vist som det er til vor egen Fordel, maa vi erkjende, at det er vor Pligt til det Yderste at stræbe hen hertil.

Have vi da nu hidtil under Exporten forsømt at gjøre, hvad vi i saa Henseende burde. Besvarelsen af et saadant Spørgsmaal kommer egentlig nærmest til at lyde bekræftende, thi bortseet fra, at der strax ved dens Begyndelse paabødes en Undersøgelse, grundet paa Rvægpestens dengang hyppige Fremkomst, en Undersøgelse, der imidlertid ophørte i 1867, men atter gjenoptoges i 1870, foranlediget ved en fra Ministeriet udgaaet Rundgjørelse om det Usikkelige i, at en saadan fandt Sted, da Mund- og Klovesyge, som da herskede hos os, havde viist sig i flere til England ankomne Ladninger, men som forøvrigt var fremkaldt ved Landhusholdningselskabets Henvendelse til Ministeriet desangaaende, saa have vi egentlig ikke gjort Noget, forinden vi ifjor, rigtignok udelukkende af Hensyn til Exporten, henførte Mund- og Klovesygen, som da behandlede som mildere smitsom Sygdom hos os, til at behandles som ondartet. At dette er skeet, maa ubetinget ogsaa være til Gavn for Exporten; allerede den korte Tid, i hvilken denne Foranstaltning har staaet ved Magt, have vi ikke mindre end paa 3 forskjellige Steder seet denne Sygdom optræde, uden at den dog, saaledes som forhen, har fundet nogen Udbredelse. — Tidlig sidste Efteraar viste den sig i Landsbyer omkring Holbæk, angreb nogle Besætninger her og en enkelt i Holbæk By. Derefter viste den sig i en Landsby nær Roeskilde, nemlig i Flynng, det var paa en Udflyttergaard, og Sygdommen naaede ikke udenfor denne Gaard. Endelig har den iaar viist sig omkring Aarhus, hvor den ligeledes har angrebet en enkelt Besætning. Naar jeg undtager Tilfældet i Flynng, hvor Sygdommen optraadte efter Indkjøbet af en Ko paa Roeskilde Marked, har det de to andre Steder

ikke været muligt bestemt at paavise nogen Kilde til Sygdommens Opstaaen; men medens vi tidligere utvivlsomt under saadanne Omstændigheder vilde have seet et saadant enkelt Tilfælde give Anledning til en fuldstændig Epidemi, have de stærkede Bestemmelser nu ført til, at vi ere blevene forstaaede for en saadan, og Fordelen kommer altsaa dobbelt paa vor Side.

Omfrider er det iaar ved Lov blevet paabudt, at Undersøgelse af ethvert Kreatur, der afgaaer til England, skal foretages af en Dyrlæge, og at det først maa indlades, naar det findes frit for ethvert Tegn paa smitsom Sygdom, og saafremt der forøvrigt ej heller er nogen Grund til at formode, at det skulde være smittet af saadan Sygdom. Efter hvad jeg tidligere har sagt, har denne Foranstaltning jo tildeels allerede været gennemført herhjemme; men kan nu Gjennemførelsen af denne Foranstaltning paa engang nye saavel Modtagere som Affendere den tilsigtede Garanti. Destoværrer tør vistnok ingen Dyrlæge paatage sig at besvare dette ganske bekræftende; utvivlsomt er det, at det Dyr, der agtes affendt og møder med udviklede Symptomer paa Sygdom, ikke vil kunne undgaa hans Opmærksomhed, men Tilfælde, hvor Dyret er smittet, men Sygdommen kun endnu ikke kommen til Udbrud, vil under saadanne Forhold langt lettere være tænkelige, og selv den omhyggeligste Undersøgelse af saadanne Dyr vil ikke vække den fjerneste Mistanke, og Sygdommen kan derfor lige saa godt udbrude undervejs som efter Ankomsten til England. En fornøjet Undersøgelse i England er altsaa nødvendig, og der er ingen Grund til at antage, at denne vil blive mere staaensom, fordi de nu vide, at Undersøgelsen her skeer ifølge Lovbud, medens den forud fandt Sted uden dette, og ved Exempler skal jeg oplyse, hvorledes denne hidtil er foregaaet.

Dampskibet Stettin ankom saaledes i August 1872 fra Kjøbenhavn til Leith med en Ladning Kvæg; ved en foreløbig Undersøgelse ombord erklæredes Dyrene, trods den medfulgte Dyrlægeattest, lidende af Kvægpest. Dødsdommen blev sædlet, men ikke eksekveret, grundet paa, at Dhrr. John Swan & Sons,

ved deres energiske Optræden fik den udsat, og imidlertid viste Kvægpesten sig kun at have været formodet.

3 April 1873 afgik Dampstibet Anglo Dane fra Kjøbenhavn til London, medhavende 42 Stkr. Kvæg, alle i fortrinlig Stand. Det var Dyr, der for engelsk Regning vare indkjøbte paa en større Brænderistald i Sverrig. De havde i Forening med et sammesteds for samme Regning indkjøbt lignende Parti, der Dagen forud var affendt til Hull, en kortere Tid været opstaldede paa den herværende Trommesal. Skjæbningen vilde, at Overrejsen skulde blive temmelig ublid, saa at Dyrene, der alle henstode paa Dækket, utvivlsomt have lidt en Del. Paa 5te Dagen efter Afrejsen ankom de til London og erklæredes der, trods den medfølgende Sundhedsattest, angrebne af Mund- og Klovesyge; Dødsdommen blev fældet og strax erkeveret. Hvorvidt der skete Noget for at faa den udsat, er mig ubekjendt; men af det forenede Dampstibetselskabs Bestyrelse blev i ethvert Fald bagefter igjennem Udenrigsministeriet arbejdet til Sagens Oplysning, og tilfids indrømmedes det fra engelsk Side, at Sygdommen ikke havde været tilstede.

For et Par Maaneder siden er jo atter i Leith en fra Aarhus ankommen Ladning bleven erklæret lidende af Mund- og Klovesyge, men undgik atter ved Dhrr. John Swan & Sons energiske Optræden at blive dræbt, og Sygdommens Ikke-Tilstedeværelse blev atter her konstateret.

Disse Oplysninger, som kunde suppleres med adskillige, hvor Dyrene, grundet paa en Formodning om Sygdommens Tilstedeværelse, ere bleven holdte i Sanatorierne ud over den befalede Tid, vise os egentlig, hvor liden Bægt der lægges paa den her foregaaende Undersøgelse, og med hvilken Vilkaarlighed der kan gaaes tilværks i England. Da vi nu ikke kunne fortænke den engelske Undersøger i, at han seer sig godt for, thi hans Renomé staaer jo ikke liden Fare, naar en Ladning efter 12 Timers Ophold i Sanatoriet gaaer paa Markedet og her viser sig angreben af Sygdommen, saa gjælder det navnlig om at give denne Embedsmand saa betryggende Garantier

ihænde for, at han har en sund Ladning for sig, som det er muligt at forstæffe, thi af ham afhænger saagodtformt Alt. Da han nu ikke kan være à jour med, hvorvidt vi have smitsomme Sngdomme hos os eller ikke have saadanne, og han ikke ganske kan slaa sig til No ved den medfølgende Sundhedsattest, da han jo lige saa godt som vi vide, at Sngdommen godt kan være frembrudt undervejs, og det desuden kan hænde, at fattarrhalske Tilfælde opstaa under Sorejsen, og disse gjøre ham da mistænkfuld, saa maa vi nødvendigvis gjøre vort til, at han ligefrem kan faa Tillid til os. Det maa jeg tilstaa, at jeg overalt i England, hvor jeg traf Folk, der havde med Importen at gjøre, udelukkende hørte rosende Udtalelser over Sundhedstilstanden blandt det danske Kvæg, og ikke en eneste, der, som forskjellige Udtalelser i Blade og Tidsskrifter kunde formode, lød ugunstig; derimod syntes Meningene om det svenske Kvæg at være iblandet en hel Del Mistanke, som jeg, overbevist om det Ugrundede heri, søgte at modarbejde, dog tilsyneladende uden noget heldigt Resultat.

Men hvorledes skulle vi da blive i Stand til at indgyde den engelske Inspektør den Tillid, jeg her har fremhævet som nødvendig? Jeg har tænkt mig til dette Djemedes Opnaaelse, at Øvrigheden udstedte et Bevis, der indeholdt Meddelelse om Sundhedstilstanden paa Affendelsesstedet og i Omegnen, s. Ex. lydende paa, at der ikke Øvrigheden bekjendt hersker smitsom Sngdom, og at dette Bevis, for yderligere at give det Troværdighedens Præg, attesteredes af det engelske Konsulat; thi herved fik han jo et tydeligt Tegn fra os paa, at vi selv vare villige til at gjøre ham bekjendt med, naar der var Anledning for ham til at være forsigtig. Jeg troer at turde anbefale denne aldeles aabne og ærlige Fremgangsmaade som en Foranstaltning, der ubetinget vilde være til Gavn for Exporten, dels vilde det være en stor Hjælp for den engelske Dyrlæge, og dels vilde det, naar desuagtet Sngdom paastodes tilstede, være vedkommende Fører af Skibet, der selvsjælgelig med et saadant Bevis ihænde paakaldte det danske Konsulats Hjælp, en mægtig Spore til at

gjøre det Yderste for at redde Landningen. Ved Fremgangsmaaden, naar smitsom Sygdom fandtes her, skal jeg ikke dvæle. Loven kan maaske siges at indeholde Bestemmelser, der gaa ud paa ganske at standse Exporten i en saadan Tid.

Men ogsaa indenfor vore egne Grænser kunne vi endnu gjøre Adskilligt, som utvivlsomt vilde bidrage til at give Exporten en rolig Gang. Den stærkt tiltagende Trafik, som vi jo iøvrigt kun kunne glæde os ved, har gjort, at tykke Jernbanevogne nu befare saavel jydste som fynske Jernbanelinier, og hvor let kan Sygdommen ikke ad denne Vej føres ind til os og derefter videre, ja det er maaske endog rimeligt, at dette er skeet. En Desinfektion af enhver Jernbanevogn, af ethvert Dampskib, der har været benyttet til Kreaturtransport, burde paabydes til Forebyggelse af Smitte paa denne Maade; det vilde maaske ved første Øjekast synes at være en betydelig Gene, der her paabydes Bedkommende, men naar man seer, hvor uhyre let det skeer i England, idet intet Skib der kan blive udklareret, forinden der forevises Bevis for, at Desinfektion har fundet Sted; naar man af Folk, der færdes med Kreaturskibene, hører Udtalelser om, hvor forfrisket og rent der efter Desinfektionen er i Skibet, og naar man erkjender, at en saadan Foranstaltning kan gjøre Gavn, bør der da tages Hensyn til, om det er lidt Gene for den Enkelte, naar det er til Gavn for det Almene? Rigtignok har jo Sygdommen, uagtet denne Foranstaltning, floreret saa godt som vel muligt i England, men hverken i Jernbanevogne eller paa Dampskibe er Sygdommen bleven paaført Dyrene.

En Ting, vi ligeledes savne herhjemme, og som utvivlsomt burde findes i enhver livligere Havneplads, det er Karantænestalde. Vi maa jo nemlig ogsaa sikre os selv imod, at vi ikke importere Smitfoter her i Landet. Jeg skal her minde om, at der ifjor ankom fra Newcastle til Esbjerg 2 Stkr. Kvæg, som ved den strax foretagne Undersøgelse viste sig at være angrebne af Mund- og Klovefuge. Sygdommen var her tydelig udtalt, men havde den ikke været det, vare Dyrene gaaede til deres

Bestemmelsessted, havde smittet Besætningen, havde inficeret Jernbanevogne, og disse vilde ved senere Benyttelse til Kreaturtransport have paaført andre Dyr Sygdommen. Mund- og Klovesygens Optræden for et Par Vintre siden i Flyng, ved Frederiksfund og flere Steder figer os, hvad Følgen kan blive, naar vi ikke passe paa. Ved den radikale Fremgangsmaade, der bragtes i Anvendelse i Esbjerg, blev Smitten umuliggjort; men der er en Sygdom i England, som vi, naar Indførselsforbudet atter engang hæves, maa frygte langt mere for at importere end Mund- og Klovesygen, det er nemlig Drens ondartede Lungesyge, som paa visse Steder er meget udbredt, og som afgjort er en langt farligere Sygdom at have for sig.

For Kjøbenhavns Bedkommende vilde utvivlsomt et nyt Kvægtorv være et meget stort Skridt fremad til Exportens Opbælg; det er saa almindelig indrømmet, at det nuværende alt i mange Aar ikke har været tidssvarende, og der er jo nu ogsaa lagt Haand paa Bærket, saa det vel kun gjælder om at udvise en lille Smule Taalmodighed endnu. Samtidig med at et saadant tages i Brug, vil ligeledes temmelig sikkert ske en Forandring, der ogsaa maatte betegnes som værende heldig, det er den Maade, paa hvilken Transporten til Udfibningsstedet nu foregaaer, der utvivlsomt vil falde bort. Medens man i England, selv i Londons mest befærdede Gader, seer Transport af Kvæg ske paa den Maade, at alle Dyrene gaa løse, — 20—30 Stk. stort Kvæg og flere hundrede Faar føres igjennem Dyen af et Par Mænd og et Par Hunde; ofte følge endog flere saadanne Flokke, kun med saa hundrede Skridt efter hverandre, og naar saa en eller anden Hindring nødvendiggjør en Standsnings, ja saa staa Dyrene rolig i samlede Flokke, idet Hundene stadig omkredse dem, — saa have vi her altid brugt at koble Dyrene sammen, og da ikke alle følge lige godt og villig med, saa er Følgen den, at Strig og Slag afvekslende følge Dyrene fra Vesterbro til Gl. Holm. Ofte komme Dyrene i en forpustet Tilstand til Udfibningsstedet, og er det nu

Sommerdage, og Skibenes Lastrum ere ophedede, ja saa er denne forøgede Lungevirkksomhed i et ophedet Skib ikke heldig for Dyrene. Naar Kvægtorvet engang tages i Brug, ville sikkert Skibene samtidig komme til at lægge til i Nærheden af dette, eller Dyrene ville paa en lempeligere Maade blive førte til Udfibningsstedet. — En Fornøjelse er det at se, med hvilken Omhu der under Sørejsten gaaes frem imod Dyrene. Den stedse tiltagende Trafik har havt til Følge, at Skibene Tid efter anden ere undergaaede Forbedringer, og tilsidst har vel indtraadt Konkurrence hjulpet med hertil. Men om end den af Landhusholdningssekskabet ved Exportens Begyndelse trufne Foranstaltning, at lade Konduktører ledsage Skibene, dengang var en heldig, ja nødvendig Foranstaltning, saa viser det Resultat, med hvilket Skibene nu sejle, at hele Besætningen fra den øverste til den nederste gjør sin Pligt. Den ene Gang, jeg har havt Lejlighed til at overbevise mig herom, er jeg bleven overtydet om, at det er anstrengende Dage for Folkene; stiftetvis ere de tilstede, og saasnart et Dyr falder omkuld, gaa de strax til og saa det rejst op. Dette er en Nødvendighed, naar ikke de fidestillende Dyr under Skibets Bevægelse skulle falde og saaledes afstedkomme Ulykker eller Bestadigelser. Selvfølgelig ere ikke alle Dyr lige meget istand til at taale en Sørejse; Svinene synes saaledes efter mange foreliggende Beviser at være de, der vanskeligst overstaa den; af Kvæget udholder Handedyret bedre Sørejsten end Hundyret; men bortset fra enkelte større Tab, som Affendere af Svin have lidt, maa det nu siges at være en Sjældenhed, at Uheld, saaledes som tidligere, indtræffe, hvilket er lige saa meget en Følge af, at Skibene saavel i Hastighed som Indretning ere undergaaede betydelige Forbedringer, som af, at Fører og Mandskab gjøre det til en Uressag for sig at bringe Ladningen godt frem. Men ogsaa i England er der herhen hørende Forhold, som gjerne skulle afhjælpes. Det hænder saaledes ikke sjældent i Newcastle, at Ladninger, som iøvrigt komme mere end tidnok for at naa Markedet, ikke naa dette, foranlediget derved, at

Sanatorierne ere overfyldte. Dyrene maa saaledes forblive ombord, og efter en Sørejse, under hvilken de i lang Tid have staaet op, hvad Kvæget jo egentlig ikke er indrettet paa, er et saadant forlænget Ophold ikke heldigt. Dels trænge Dyrene til Hvile, dels berøver den ophedede og forplumrede Luft i Skibet dem Udelysten, og de komme saaledes i ethvert Fald til Markedet i en mindre heldig Kondition, end hvis Udleveringen foregik strax. Jeg veed, at et Par danske Folk, der havde Expeditionen af flere danske Dampskibe, søge om Tilladelse til at indrette et Sanatorium for de til dem ankomne Ladninger, og lykkes dette, ja saa er den Plage foreløbig afhjulpen. Sanatoriernes Veligheden og Indretning er ogsaa en hel Del antikveret, men frisk Luft, som egentlig nødvendigvis maa have Udgang til et saadant, er en Artikel, som kun sparsomt kjendes i Newcastle. I Leith er Sanatoriet kun et Træstur med Jordgulv, en Bygning altsaa, som ikke lader sig desinficere betryggende, men paatænkt er det at lade denne erstatte af en hensigtsmæssigere, og maaste er en saadan alt tagen i Brug.

Jeg skal her sluttelig udtale Haabet om, at Selskabet, som jeg kan betegne som Fader til Exporten, maa have den Glæde at se den fremdeles tiltage Aar for Aar, den vil da utvivlsomt blive en medvirkende Kilde til vor nationale Velstand.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Professoren Bagge. Mund- og Klovesygen har hidtil været henregnet til de mildere Sygdomme, og den har heller ikke viist sig anderledes hos os. Det er kun undtagelsesvis, navnlig under slette hygiejniske Forhold, at den kan antage en ondartet Karakter. I England derimod bliver den frygtet meget, og det er af Hensyn hertil og ifølge den engelske Regjerings Ordre, at den ved Loven af 1867 er overført fra de mildere til de sværere Sygdomme. Men have vi saaledes maattet bøje os for England, saa have vi paa den anden Side ogsaa handlet i egen

Interesse, da vi maa sætte megen Pris paa at beholde Exporten til England. Ligeledes er det ifølge Englands Forlangende, at der i Ministerialtidenden findes hver Maaned en Beretning om de smitsomme Sygdomme her i Landet. Ved disse Foranstaltninger kan England føre en stærk Kontrol med os; men skulde det ønske endnu mere betryggende Forholdsregler, maa vi vistnok indrømme dem, isald vi ville vedblive at exportere dertil. Det var ogsaa bedre, at Dyrene, i Stedet for at blive undersøgte ved Afrejssen, bleve installerede i Karantænehuse; thi det vilde bidrage til, at man snarere opdagede Sygdomme end ved det blotte Efterhyn ved Dampffibet, da Dyrslægen saa havde dem nogen Tid under Opsigt og kunde iagttage dem, saa at vide, hvorfra de kom o. s. v., og det vilde være en mere betryggende Sundhedsattest, han paa den Maade kom til at udstede, end ellers. Hidtil have vi seet gennem Fingre med Importen fra Sverrig hertil, fordi vi have Brug for det svenske Kvæg; men under de nuværende lette Kommunikationsmidlers Tilstedeværelse kan det blive nødvendigt, at vi sikre os ved Indførslen af svensk Kvæg hertil, og vi bør navnlig gjøre det, da vi staa under en streng Kontrol fra Englands Side.

Docent Green. Efterat England har truffet Forholdsregler mod Salget af Flokke, der have været i Berøring med smittede Dyr, synes Sygdommen kjendelig aftagen i England. Exporten herfra under en Mund- og Klovesygdomsepidemi maa næsten antages at falde bort, ifølge vor nugældende Lov, der ikke blot omtaler de Dyr, der ere angrebne af smitsom Sygdom, men ogsaa dem, om hvilke der kan være Formodning, at Smitte kan være tilstede; men under en udbrudt Mund- og Klovesygde kunne Grænserne for en saadan Formodning drages temmelig vidt.

Professur Bagge. Man maa ikke se Faren større, end den virkelig er; thi selv om enkelte Besætninger i Landet skulde komme til at lide af Mund- og Klovesygde, kan det nok lykkes os at holde dem saaledes afspærrede, at Sygdommen ikke faaer almindelig Udbredelse. Skulde den derimod faa det, da er det en Selvfølge, at England ikke vil modtage vort Kvæg.

Statsraad Tscherning maa tillade sig at bemærke, at Hovedbevæggrunden til de Foranstaltninger, vi skulle træffe mod smitsomme Sygdomme, maa være at værne om os selv og beskytte vor egen Husdyrbestand, og dette er vistnok ogsaa Hovedmotivet til de Foranstaltninger, der ere truffne overfor Mund- og Klovesygden. Denne Sygdom er vistnok ikke, som allerede bemærket, af nogen ondartet Natur, men den kan dog ved den, om man saa maa sige, infame Smitte, som den er i Besiddelse af fremfor

nogen anden Sygdom, og ved den Hurtighed, hvormed den udbreder sig, gjøre stor Skade. At garantere England, at vi ikke skulle indføre nogen Smitte til Landet, er en Opgave, som Taleren troer ikke kan løses, og de Foranstaltninger, der ere trufne her i Landet, maa derfor siges at være for vor egen Skyld. Naar vi selv ere tilfredse med Sundhedstilstanden hos os, maa Ulandet ogsaa være det. Det turde derfor være at overveje, om disse Sundhedsattester, som man vil have udstedt af Øvrigheden, ere at anbefale; thi Øvrigheds personer kunne ikke bevidne, at der ikke hersker nogen smitsom Sygdom, men kun, at ingen saadan er anmeldt, og der maatte da ogsaa være en Attest fra hvert Sted, hvorfra der udgik Dyr, bestemte til Udsørsel. Det vil vistnok snarere være rigtigere at spørge, om vi i vort eget Land have truffet alle de Foranstaltninger, som virkelig ere i Stand til at sikre os selv, og forsaavidt vi ikke have det, da bør det gjøres, thi derved vil Tilliden fra Ulandet og navnlig England vore. I saa Henseende ville vi vistnok kunne gjøre noget mere, end der er gjort, navnlig ved at udvise den største Forsigtighed ved Indførslen af Dyr hertil. Man kan saaledes undersøge Dyrene ved Indførslen, og det vil altid give nogen Betryggelse, men den fuldkomne Betryggelse vil man først faa, naar man har Karantænestalde, hvor Dyrene hensættes til Observation.

Docent Green maa vedblivende være af den Mening, at saadanne af Øvrigheden udstedte Attester maa kunne gjøre nogen Gavn. Landet har ikke en saa stor Udstrækning i Fladeindhold, at ikke Politimestrene i Forening med den sideordnede Dyr læge skulde vide Bæst, om der er smitsomme Sygdomme i Landet eller ikke. Taleren troer ogsaa, at den Skibsfører, der i England faaer en Ladning kondemneret, vil, naar han henvender sig til Autoriteterne derved, blive langt kraftigere støttet end ellers, naar han fra Øvrigheden herhjemme medbringer Bevis for, at det var Øvrigheden bekendt, at der ikke herskede nogen smitsom Sygdom i Landet. Oprættelsen af Karantænestalde maa ansees for høist nødvendig, navnlig for det Kvægs Skyld, der indføres fra England, hvor Ørens ondartede Lungesyge er meget udbredt.

Statsraad Tscherning maa til den ærede sidste Taler bemærke, at dersom vi ved Karantæne skulde sikre os mod Indførselsen af Ørens ondartede Lungesyge, maatte Karantænen være mindst et Aar. Havde Taleren en kostbar Kvægbesætning, vilde han ikke blande den med engelsk Kvæg, før dette havde været et Aar paa andet Sted for sig selv. Hvad det angaaer, at Sundhedsattesterne skulle gaa ud paa at bekræfte, at der ikke hersker nogen bestemt Sygdom i Landet, da maa Taleren vedblivende fastholde, at Øvrigheds personerne ikke altid kunne vide slikt, og

Attesterne blive derfor ikke til at forlade sig paa, og sæt nu, at der er udbrudt Sygdom paa et enkelt Sted, skal derfor Udførslen fra andre Steder i Landet standses? Skal, naar der er Mund- og Klovesyge f. Ex. paa to Gaarde i Jylland, ol Udførsel fra Jylland være standset, fordi Dyrigheden ikke kan attestere, at der ikke hersker Mund- og Klovesyge i Landet? Saa-danne Tilstande kunne føre til besynderlige Forhold, og det trænger derfor vist til nøjere Overvejelse, inden man gaaer ind paa saadanne Bestemmelser.

Docent Green. Det har ikke været hans Mening, at Exporten, fordi der viser sig Mund- og Klovesyge paa enkelte Steder, derfor skulde standses. Exporten herhjemme fra foregaaer dels fra Nerne og dels fra Jylland. Det er nu meget sjældent, at der kommer jydsk Kvæg til Nerne og afgaaer derfra, og der kommer ligeledes sjældent Kvæg fra Nerne til Jylland for at afgaa derfra, og Taleren mente derfor, at naar det af Dyrigheden udstedte Bevis kom til at indeholde, at vi herhjemme netop paa den og den Egn havde den og den Sygdom, og at den indskrænkede sig til denne Egn, saa gif vi aabent og ærligt frem lige overfor den engelske Undersøger. Vi sagde ham da, at der kan være Anledning til at være forsigtig, og vi vilde da maasse blive forstaaede for saadanne ubehagelige Tilfælde, som faktisk have fundet Sted i England.

Statsraad Tscherning maa antage, at de maanedlige Beretninger i Ministerialtidenden om, hvilke smitsomme Sygdomme der herske i Landet, ere en saa god Kontrol, at den engelske Undersøger, naar han følger dem, vil have en temmelig god Vejledning til at danne sig en Mening om, hvorledes Sundhedstilstanden er hos os, og om, hvilke Foranstaltninger der her ere trufne for at forhindre, at Smitte føres fra et Sted til et andet. Dette i Forbindelse med en Undersøgelse af alle Dyr, der indføres her, vil vistnok være tilfredsstillende for alle Parter.

Profesfor Bagge maa bemærke, at Attester fra Dyrigheden gaa i Reglen aldrig ud paa at udtale, at Landet er frit for smitsomme Sygdomme, men udsige kun, at der ikke indenfor en vis Kreds har viist sig smitsomme Sygdomme, og da disse Kredse gjerne falde sammen med Politikredse, kunne Politimestrene være å jour med, om der er smitsom Sygdom tilstede eller ikke. Hvad Karantænespørgsmaalet angaaer, da maa Taleren sige, at naar man, som Tscherning vil have, skal holde Dyrene et Aar i Karantæne, saa kan man gjerne lade den Foranstaltning fare som aldeles upraktisk, — saa hellere forbyde al Indførsel; men iøvrigt troer Taleren heller ikke, at der behøves en saa lang Tid

for at observere den ondartede Lungesyge; 4—6 Uger ville vistnok være tilstrækkelige.

Statsraad Tscherning er bekendt med, at de Attester, der udstedes her i Landet, og ligeover for Sverrig f. Ex., ikke gjælde hele Landet, men kun en bestemt Strækning; men denne kan være saa stor, at Politimesteren kan have Banffelighed ved at kjende Sundhedstilstanden nøjagtig. Naar disse Attester imidlertid kunne berolige England, og man ikke har Betænkelighed ved at ulejlige Exportørerne med at tilbejse dem, saa kunne de jo ikke gjøre nogen Skade. At der er forbundet Ulejlighed med at skaffe Attesterne tilbeje, er vist, thi skulle de have nogen Betydning, maa der være en Attest fra Hjemstedet for hvert Dyr. Stulle Attesterne derimod kun gaa ud paa at bekræfte Sundhedstilstanden i en vis Omkreds fra Udsørselsstedet, bliver Ulejligheden ikke stor, men de blive da temmelig intetsigende.

Docent Green. Det vil selvfølgelig være uoverkommeligt at samle Attester fra alle de Steder, hvor Dyrene høre hjemme; men naar det udtrykkelig hedder i Loven, at Exporten skal foregaa under Veterinærpolitiets Tilsyn, behøve saadanne af Øvrigheden udstedte Attester kun at gaa ud paa at omtale Sundhedstilstanden paa Stedet, hvor de større Flokke komme fra, og at Dyrene ved Affendelsen vare fuldkommen sunde.

Statsraad Tesdorpf. Indledningsforedraget saa vel som Udtalelserne fra Professor Bagge og Statsraad Tscherning bidrage ikke saa lidt til at henlede Opmærksomheden paa, hvad vi bør gjøre baade i Landet selv og overfor Udlandet, navnlig England, for at bevare den gunstige Stilling, Danmark for Tiden indtager. Efter de statistiske Opgjørelser er Exporten i de sidste Aar gaaet op til henimod 80,000 Høveder, som temmelig nær er det dobbelte af, hvad vi exporterede for ikke mange Aar siden. Exporten til England udgjør omtrent en Trediedel af dette Tal, idet vi have exporteret 26,000 Stkr. til England, og vi kunne vistnok ogsaa sige, at vi saa vore Produkter bedst betalte paa det engelske Marked. Det engelske Marked har siden 1865 skaffet Rigevægt mellem Produktion og Konsumtion, som vi tidligere savnede, eftersom vi altid i Danmark ville producere betydelig mere, end vi selv have Brug for. Spørge vi os nu selv: Hvorledes er vor Stilling til England, og hvorledes er det engelske Marked for Tiden? da se vi, at i England ere Kjødspriserne stegne fra, hvad de vare for ikke mange Aar tilbage, med 80—100 pCt. Taleren har for ganske nylig læst et Foredrag af Mr. Howard i Bedford, hvori han behandler Kjødspørgsmaalet meget omstændelig, efterviser, hvor stærkt Konsumtionen er voxet, og hvorledes Priserne ere stegne. Han betragter Spørgsmaalet: Hvor-

ledes skal denne store og stadig voksende Konsumtion dækkes? som et af de vigtigste og gjør opmærksom paa de store Tab, England har havt ved de tre Hovedsygdomme, som det lider af og længe har lidt af, nemlig Kvægepest, Drens ondartede Lungesyge og Mund- og Klovesyge, om hvilke Sygdomme han er enig med alle engelske Farmere i, at de ikke ere importerede fra Irland, men fra Fastlandet. Englands Import daterer sig fra 1841, og siden den Tid er det, saa paastaer man, at disse tre Sygdomme ere blevne kjendte i Landet, og til Deris derfor paapeger Howard en Del Egne i Irland, til hvilke der aldrig er blevet indført Kvæg fra Ulandet, og som den Dag i Dag intet kjende til disse Sygdomme. Han gaaer udenfor England og henpeger paa Sverrig og Norge, som ligeledes aldrig have været importerende, og som paa Grund deraf ere særlig sunde. Endvidere meddeler han, at 12 pCt. af Englands Flæske- og Kjødsforbrug kommer fra Ulandet. I et andet Foredrag, holdt af Mr. Fleming i Selskabet for Kunsten under Forsæde af det betjendte Parlamentsmedlem C. S. Read, paastaes, at Tallet af de Kreaturer, der ere faldne for de nævnte Sygdomme, overstiger betydelig Antallet af det importerede Kvæg, og naar Landet derfor kunde blive frit for Sygdom — hvad man kan vente ved strænge Forholdsregler ved Importen — vil England snart være i Stand til at tilfredsstille sin Kjødkonsum i alt væsentligt, og derfor gaa ogjaa Bestræbelserne — Bestræbelser, som for øvrigt ere meget truende — ud paa, at Udlændinge skulle tvinges til enten at slagte deres Kvæg paa Kysten eller først efter en længere Karantæne saa Tilladelse til at føre det ind i Landet. Da Taleren havde læst disse Foredrag, skrev han til den danske Gesandt i London og til Sekretæren for det engelske landokonomiske Selskab angaaende denne Sag, og de Herrers Udsagn gaaer ud paa, at der for Djeblippet ikke er nogen Fare i saa Henseende, men at strænge Foranstaltninger staa i Udsigt, navnlig efter at indflydelsesrige Blade som Times og Standard ere gaaede over til den Anskuelse, at England ad de nævnte Veje maa beskyttes mod Kvægsygdom. Dette er den ene Side, hvorfra vi trues med, at det engelske Marked vil blive mindre gunstigt for os. Det er afgjort, at hvis de nævnte Foranstaltninger skulde ramme os, vil en væsentlig Formindskelse af Exporten til England indtræde. De Lande, der ere henvisne til Kysten, regne nemlig et Tab af 1 Lstr. pr. Hoved. Den anden Side, hvorfra vi trues med Her-syn til det engelske Marked, er uomtvistelig fra Amerika. Importen af Kjød fra Amerika, indpaktet i Is for at holde sig frisk, kan paa ingen Maade siges at være udført paa en saadan Maade, at dette ikke i Fremtiden kan ventes at svare Regning, tværtimod; man ventet

at Kjødimporten fra Amerika, navnlig i den koligere Aarstid, vil være betydelig. Desuden bygges der for Tiden i Amerika Skibe, som indrettes til at bringe levende Kvæg til England. Skibene ere af en egen Form; de rulle mindre i Søen og ventes at ville have en mindre uheldig Indflydelse paa Kreaturerne under Søfarten end Skibe i Almindelighed. Den amerikanske Kjødimport er uomtvistelig det, som allerede iaar har bidraget til at nedsætte Kjødpriserne i England; fra ifjor til iaar har der gennemsnitlig været en Nedgang i Prisen af omtrent 30 pCt. paa jydsk Stude. Den bekendte Kommissionær Klaus Olde i Hamburg, hvis Broder er Kommissionær i London, sagde mig i Begyndelsen af Marts, at man kunde regne, at Amerikas Kjød havde trykket Prisen i England med 1 Shilling pr. Stone. (Stonen indeholder i London 8 *N* engelsk.)

Iøvrigt vil det rimeligvis være danske Kjødproducenter hjærkomment at erfare, hvorledes Kjødpriserne stille sig for Tiden i Amerika, England og Danmark. Til dette Niemed har jeg anmodet vor overordentlig nidkjære Direktør af det statistiske Bureau Hr. Falbe Hansen om at være mig behjælpelig; han har sat sig i Forbindelse med amerikanske Statistikere om denne Sag og vil senere meddele Resultaterne heraf. Men vi maa dog ikke tilskrive den amerikanske Kjødimport alene Afslaget af de 30 pCt. det hidrører ogsaa for en stor Del fra den almindelige Mangel paa Virksomhed, som gjør sig gjældende i England, saa vel som i andre Lande, og som bidrager til, at Kjødforbruget tager af i Stedet for at tage til. Hvorledes Priserne ville stille sig i Løbet af Foraaret og henad Sommeren, paa hvilken Tid det engelske Marked hovedsagelig forsynes fra Udlandet, er vaanskeligt at sige, men saa meget er vist, at naar vi i England skulle være udsatte for den amerikanske Konkurrence og tillige henvisse til Slagtning paa Kysten, ville vi med Hensyn til Kjødproduktionen være overordentlig uheldig stillede. Seld om vi sælge til Hertugdømmerne, lide vi Tab; thi de Priser, vi opnaa der, ere beregnede efter det engelske Marked. Vor Export til England har paa ingen Maade endnu kulmineret, og vi maa derfor søge at bevare vort gode Renomé i England, tilmed da vi nu i Esbjerg Havn have faaet en fortræffelig, ja uvurderlig Exportplads for dansk Kvæg. Taleren havde ventet at høre flere end Statsraad Tscherning betone, at vi skulde gardere os anderledes, end vi hidtil have gjort, lige over for Sverrig og vore Naboer mod Syd, thi det gode Renomé, som Sverrig og Norge have i England, fortjene de vistnok ikke, navnlig ikke Sverrig. Saaledes kom for nylig en Ladning Kvæg fra Malmø til England, og den blev strax standset netop paa Grund af Mund- og Klovesyge. At være

omhyggelig og aarvaagen med Hensyn til Import og Export kan ikke anbefales i for høj en Grad, naar vi ville holde det gode engelske Marked aabent for os, samtidig med at andre Nationer som Tyskerne, Belgierne og Hollænderne ikke kunne det. Efter Talerens Mening er Estersynet af Dyrene ved Veterinærkyndige en fortræffelig Foranstaltning, naar den overholdes strengt. At lade Dyrigheden paa Affendelsesstedet, s. Ex. ESBjerg, udstede et Certifikat, er uden praktisk Betydning, thi Dyrighedspersonen i ESBjerg kan ikke sige, at Danmark er uden Smitte. Nej, en Dyrslæge skal syne Dyrene, og han skal gjøre det for Alvor, og forslaaer denne Forholdsregel ikke, saa maa der mere til, saa maa Regjeringen dele Landet i 2—3 Dele og ansætte en Inspektør for hver Del, som kan vaage over, at Import og Export stæer paa den for alle Parter mest betryggende Maade.

„Jeg tillader mig herved at henlede Opmærksomheden paa en anden Foranstaltning, der muligen vil kunne betrygge Exporten overordentlig. Naar den danske Regjering sendte en solid Veterinær til hvert af Hovedimportstederne Leith, Newcastle og London, der stadigen kontrollerede Importen af dansk Kvæg i England og Skotland og meddelte Autoriteterne i Danmark deres Jagttagelser, samtidig med at de gjorde den danske Producent opmærksom paa de Feil, han begaaer, da vilde en saadan Udgift bestemt svare udmærket Regning og støtte vore Bestræbelser for at konservere det britiske Marked under de nuværende Betingelser.“*)

Vi holde da ikke alene England aabent for os, men besygte samtidig dermed os selv, som er det vigtigste af alt, hvor vigtig end Exporten kan være. Vi ere i saa Henseende vistnok heldigere stillede end de fleste andre Lande i Europa, idet vi have vel udbannede Dyrslæger; men disse Kræfter maa benyttes og benyttes for Alvor og med Strængighed. De maa ikke indstrænke sig til alene at efterse Kreaturerne, men de maa ogsaa tage alle hygiejniske Forhold i Betragtning: Jernbanevognene, der komme hertil fra Tyskland, maa saaledes desinficeres og renses, forinden de tages i Brug for dansk Kvæg o. s. v.; ja kort sagt, alt hvad der i den Henseende kan gøres, maa unægtelig gøres. Taleren

*) Ved Gjennemsynet af Referatet har Statsraad Ledsdorpf tilføjet ovenstaaende Forslag, hvis Iværksættelse sikkert vilde blive hilset med Glæde af alle Affendere af Kvæg til Storbritannien, men da det ikke fremkom under Diskussionen, kunde der ikke Forebragsaftenen stænges det den Gensyntagen, som det fortjener og sikkert vilde have mødt fra alle Sider. Red.

har, som forhen anført, faaet Brev fra Sekretæren for det engelske Landhusholdningselskab, Mr. Jendins. Det er en Mand, hvis Ord have en betydelig Vægt. Han var her ifjor og er nu ifærd med at udarbejde en Beskrivelse over Danmark, til hvilken Taleren har sendt foruden en Del statistiske Meddelelser de fotografiske Kort over de i Viborg ved Landmandsmødet udstillede og præmiebelønnede Dyr. Sekretæren skriver i sit Brev, at det Indtryk, han under sit Ophold her har faaet af Danmark, er det, at der vanskelig findes noget Land, som giver England saa gode Garantier som Danmark, hvorfor han ogsaa tillidsfuldt haaber, at vi vedblivende ville høre til de mest begunstigede Nationer. Da jeg erfarede, at det nævnte Parlamentsmedlem, Mr. Read, agtede at indbringe et Lovforslag, ifølge hvilket alt fremmed Kvæg enten skulde gaa i Karantæne eller slagtes paa Kysten, havde jeg anmodet Mr. Jendins om at skaffe os om muligen strax en Talsmand i Parlamentet, der vilde kræve fremdeles en exceptionel Stilling for Danmark; dertil sigter Begyndelsen af hans Brev, der i Dretsættelse lyder saaledes:

„Jeg har ventet til idag, førend jeg besvarede Deres Brev af 10de Marts, for at jeg kunde meddele Dem nøjagtig Resultatet af Diskussionen i Underhuset sidste Nat. Mr. Reads Resolution henholdt sig udelukkende til de Forhold, som bestaa imellem England og Irland med Hensyn til Kvæghandelen, og berørte aldeles ikke den fremmede Importation, uagtet baade han og flere andre Medlemmer stærkt berørte i deres Taler Faren, som er forbunden med Importen af fremmede Kreaturer særlig med Hensyn til Drens ondartede Lungesygge.

Min Beretning over Danmark vil ikke blive offentliggjort førend til Efteraaret. I Mellemtiden vil jeg søge at skaffe mig af den danske Generalkonsul i London en tro Meddelelse af Loven og dens praktiske Anvendelse lige over for Kvægepidemier, for at jeg kan tilvejebringe nogen Oplysning med Hensyn til Spørgsmaalet om Rjovforsyning fra Danmark i min Beretning om Landets Agrikultur. Mit eget erhvervede Indtryk er, at vi kun have lidt eller slet Intet at frygte af deres Land, og at saafremt de besad Krydsninger af Korthorn med større Køer i hine Distrikter, hvor den jydsk Stud for Tiden opdrættes, vilde de snart tilvejebringe en Omsætning af almindelige Staldstude med England som Supplement til Handelen med fede Dyr, om hvilken det berettes, at den voxer aarlig.“

Taleren har ogsaa, som tidligere nævnt, haat Brev fra Gesandtskabet i London. Gesandten, General Bülow, som er inde i Spørgsmaalet, gjør sig megen Umage for at faa denne Sag saa klart belyst som muligt overfor den engelske Regjering. Brevet, som er besørget

af Legationssekretæren, Hr. Krag, i Gesandtens Fraværelse, lyder saaledes:

„Den af Mr. E. Mead i Underhuset den 14de ds. fremkaldte Debat om Foranstaltninger mod Kvægshygdommen her i Landet vil være Hr. Statsraaden bekjendt gennem Bladene; skulde jeg fejle heri, vil jeg tillade mig at oplyse, at Importen af Kvæg fra Udlandet er bleven uberørt deraf, om end Spørgsmaalet, om det ikke vilde være praktisk at lade alt saadant Kvæg slagte paa Udslibningsstedet, bragtes paa Bane af Mr. Mead. — Lord Sandon, der talte paa Regjeringens Vegne, indskrænkede sig hovedsagelig til at bemærke, at Kvægimporten fra Udlandet var betydeligere end fremstillet af Mr. Mead og vilde altsaa være vanskeligere at undvære. Mere bestemt lod Hertugen af Richmond forstaa — ved Modtagelsen af en Deputation samme Dag, — at Regjeringen endnu fremdeles er imod at paahyde Slagtning paa Udslibningsstedet. Men det lader sig ikke nægte, at Agitationen for saadan Slagtning synes at have gjort Fremskridt i de sidste Maaneder og har fundet Bifald i Times og Standards ledende Artikler.

Mr. Mead nævnedes Holland og Belgien som Lande, hvorfra der var Fare for at faa smittede Dyr indførte. Hvad Danmark angaaer, erkjender Regjeringen her — hvad endnu for nyligt blev mig forsitret i Veterinær-Departementet — at vi gjøre os al mulig Umage for at føre fornødent Tilsyn med Exporten.“

Det er en Fornøjelse at høre disse Udtalelser fra de to Herrer, og der er jo forhaabentlig i den nærmeste Tid ikke nogen Fare. Ikke desto mindre er Situationen faretruende, navnlig efterat Times og Standard ere gaaede over paa den Side, der forlanger Undersøelse, og det er kun ved den største Narvaagenhed, at vi kunne vente at beholde vor nuværende Stilling. Da det nu er saa, vilde det være rigtigt, om der fra dette Sted udgik en Opfordring til Regjeringen om at tage alle de Forholdsregler, som ere nødvendige for at sikre Landet og bevare dets Stilling til Udlandet, og særlig skulde Taleren for sit Vedkommende være tilbøjelig til at henvise til de Foranstaltninger, Statsraad Tscherning antydede som nødvendige.

Profesor Bagge. Der er truffet Foranstaltninger til, at Bogne, der komme til Nyland fra Tyskland, blive desinficerede, saasnart der er Formodning om, at de føre Smitte med sig.

Statsraad Tesdorpf. Eftersom Docent Green har berørt Kvægtorvet, bør vi ikke stilles uden at bringe Kjøbenhavns Magistrat og Borgerrepræsentation denne Sag i Erindring; den har været under Overvejelse siden 1865 eller 1866, og det er næsten utilgiveligt, at en By som Kjøbenhavn med saa over-

ordentlig levende Omsætning og stadig voksende Udskibning henviser vore Dyr, for saa vidt de sælges her, til Trommesalen. Ved Landmandsforsamlingen i Kjøbenhavn i 1869 tilfaldt det Taleren at udbringe Skaalen for Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse. Han taltede for den Velvillie, der var viist Landmandsforsamlingen, og benyttede Lejligheden til at minde Kommunalbestyrelsen om, at den var i Gjæld til Landmændene med Hensyn til Kvægtorvet. Overpræsidenten, Geheimkonferentsraad Bræstrup, svarede, at denne Sag var saa stærkt under Arbejde, at man kunde vente den afgjort i den nærmeste Tid. Nu er der gaaet 7 Aar, og Udfigterne ere ikke meget lovende, i det mindste ikke tilsyneladende. Der er saaledes ikke andet at gjøre herved end stadig at minde om, at Byen Kjøbenhavn tilligemed dens Øvrighed er i en Gjæld, som den maa være undselig over ikke at have indfriet endnu.

Forstander la Cour. Der kan muligvis være Bannfelighed forbunden med en saadan Attestation fra Øvrigheden som den, Docent Green antydede; men uden at han forøvrigt skal fastholde den, maa han gjøre opmærksom paa, at de Beretninger, der udgaa fra Ministeriet, næppe ville have den Indflydelse paa den engelske Undersøger som det Certifikat, der kunde sendes med vedkommende Ladning og overrækkes ham ved Ladningens Ankomst. Det forekommer derfor Taleren, at Greens Tanke er heldig, og han kan ikke tro andet, end at den for en Del vil kunne forhindre nogle af de Fejltagelser, som de engelske Dyrslæger flere Gange have gjort sig skyldige i, naar de have paabudt Nedslagning af Ladninger, som de, tvungne til en nøjere Undersøgelse, maatte erkjende vare helt sunde og derfor maatte frigive, men først efter at Kvæget havde ligget saa mange Dage over, at det havde lidt betydelig derved. I ethvert Fald troer Taleren, at det vilde være heldigt, om der kunde findes et Middel, som kunde virke beroligende paa den engelske Dyrslæges ofte for opstrænmede Fantasi. Det første Aar, Exporten fandt Steb, blev der af Landhusholdningssekskabet sendt unge Mænd med enhver Ladning for at paase Dyrenes Behandling undervejs, og for at aflevere dem i England. Vilde en lignende Foranstaltning ikke atter med Nytte kunne optages, saa at det blev en Dyrslæge, der fulgte med Skibet? Det er saa overordentlig vigtigt for os at holde det engelske Marked aabent, at selv en betydelig Beskøftning i den Retning godt kan forsvares. Desuden vil Medsendelsen af en saadan Mand, naar der blandt Ladningen fandtes Dyr, paa hvilke Sygdom udbrød under Overfarten, have det Gode ved sig, at han kunde konstatere dette, og man vilde da ved en ligefrem Offentliggjørelse af den paagjældende Affenders

Ravn kunne hindre, at enkelte samvittighedsløse Affsendere tiere beredte Andre betydelige Tab.

Statsraad *Lesdorp* bemærker, at Loven om Udsørsel af Husdyr til Storbritannien i § 4 siger, at ethvert Kreatur bliver forinden Udsørsningen at forsynes med et tydeligt Mærke. Det er et Certifikat, et Bevis for, at Dyret har været synet her. At sende en Dyrlæge med vil være overordentlig kostbart. Taleren troer, at vi herhjemme maa foretage saa gjennemgribende Foranstaltninger, at den engelske Regjering deraf kan faa det Indtryk, at Danmark er et særdeles vel administreret Land, der gjør alt, hvad der er muligt, for at vedligeholde Kreaturbesætningernes Sundhedstilstand.

Docent *Green* maa bemærke, at der fra Rhederiernes Side gjøres alt, hvad der kan gjøres, for at bringe Dyrene saa funde til England som muligt, og han troer ikke, at en Dyrlæge ombord kan udrette noget; det eneste skulde da være, at han i England kunde træde i Forbindelse med den engelske Undersøger. Men denne veed naturligvis meget godt, at fordi Ladningen er gaaet herhjemme fra i sund Tilstand, kan den godt komme smittet til England.

Statsraad *Lesdorp* fylder Skibschederne det Vidnesbyrd, Docent *Green* gav dem. Taleren har sendt mange Kreaturer til England ad to Veje, dels over Hamburg og dels over Kjøbenhavn, men Udsørsningen over Hamburg har ikke taalt nogen Sammenligning med Udsørsningen over Kjøbenhavn. Fra Sjælland skeer Exporten mere end fra Kjøbenhavn med egne Skibe, men der ere ogsaa Forholdene gunstige, og hertil bidrager ikke saa lidt Konkurrencen med Newcastle. Der kan gjøres overordentlig meget ombord i Skibene med Hensyn til Dyrenes Sundhedstilstand.

Forstander *la Cour*. Naar han anbefalede at lade enhver Ladning ledsage af en Dyrlæge, var det egentlig ikke saa meget for at paase Dyrenes Behandling under Overfarten, da han troer, at der fra Rhederiernes Side gjøres, hvad der i den Henseende kan gjøres, men for at der ombord skulde være en sagkyndig Mand, som kunde forhandle med den engelske Dyrlæge og muligvis derved forhindre ham i at begaa saadanne for Affsenderen kostbare Fejlsgreb, som tidligere have været omtalte. Ganste vist vil det medføre en betydelig Bekostning, men dog vistnok ikke en uoverkommelig; thi have vi 15 Skibe og 15 Dyrlæger og give hver af dem et Par Tusinde Rigsdalere, vil efter den nuværende Export hvert Kreatur, der affendes, ikke blive belastet med mere end 1 Rdl.

Præsidenten troer, at *la Cour*s Forslag vanstelig kan

gjennemføres. Ved Exportens Begyndelse betalte Landhusholdningselskabet de Mænd, der ledsagede Ladningerne, men da det saa sagde til Exportørerne, at de skulde betale, kaldt Ledfagelsen snart bort. — Hvad Kvægtorvet angaaer, skal Taleren indrømme, at det har været grumme længe med at faa det i Stand. Imidlertid kan han trøste Forsamlingen med, at denne Sag er kommen et Skridt videre, idet at Tegningerne ere udarbejdede og have været til Landbohøjskolens Erklæring i denne Vinter. Taleren skal for øvrigt slutte sig til, hvad der blev udtalt, at der ikke kan gøres nok for at fremkalde den Overbevisning hos Kommunalbestyrelsen, at det ligefrem er dens Pligt snart at bringe denne Sag til Ende. — Til Slutning maa han angaaende Selskabets Virksomhed i afvigte Vinter bemærke, at der har været holdt 6 Møder, og at det nu tilendebragte er det sidste i denne Vinter, da Selskabet altid plejer at afslutte denne Virksomhed med Marts Maanedes Udgang. Det havde været Bestyrelsens Ønske at faa to Sager bragte frem til Diskussion, nemlig om Forholdenes Indflydelse paa Arbejdspriserne og om de fysiologiske Stationer, men der har været Forhindringer i saa Henseende. Endnu maa han udtale en Tak til Foredragsholderne og til alle de Herrer, der ere mødte, for den Interesse, de have viist for Sagerne ved at møde og deltage i Diskussionen.
